

PROGRAMACIÓN DOCENTE DE TEORÍA E PRÁCTICA DA IMPROVISACIÓN V-VI
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015 , DO 29 DE OUTUBRO)
CURSO ACADÉMICO 2023-24

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN												
DISCIPLINA: TEORÍA E PRÁCTICA DA IMPROVISACIÓN V-VI												
ESPECIALIDADE:	INTERPRETACIÓN								ITINERARIOS:		JAZZ	
CARÁCTER:	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASE:		INDIVIDUAL/COLECTIVA	
DEPARTAMENTO:	JAZZ								XEFE DE DPTO.:		MARCELINO GALÁN	
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:		ROBERTO SOMOZA	
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:		1 H	
ECTS/CUAD.					5	5			Observacións:		-----	
DOCENTES:	NOME E APELIDOS								EMAIL/TEL/WEB		TITORÍA	
	Roberto Somoza Fachado								robertosomoza@hotmail.com 675186847 / www.robertosomoza.com		Mércores de 12,00 a 13,00	
	Juaquín García Souto								kuinesg@yahoo.es 655363839		Vernes de 14,00 a 15,00	

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Síntese e dominio das dimensións básicas da improvisación profesional. Práctica da técnica da improvisación, da aprendizaxe dos recursos para a improvisación e do repertorio evolutivo e estilístico do jazz. Desenvolvemento dun estilo propio como intérprete, da madurez creativa, da adquisición de hábitos e técnicas de estudo, e da capacidade de valoración crítica do traballo propio.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Os requeridos na proba de acceso ao grao superior, e para cuadrimestres diferentes ao primeiro, coñecementos do cuadrimestre anterior.	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS: A disciplina de Teoría e práctica da Improvisación garda una relación directa coas de Instrumento, Combo, Análise e Big Band.	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T3, T8, T13, T15
COMPETENCIAS XERAIS:	X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, X24
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI1, EI2, EI4, EI5, EI7, EI8, EI9, EI10
Ver a lista e descrición de competencias no Real Decreto 163/2015 do 16 de novembro anexo III	

3. OBXECTIVOS	
DESCRIPCIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Procurar a búsqueda dunha voz propia e un espírito creativo, baseado no coñecemento e a experiencia, a valoración e a corrección, o autoaprendizaxe, e o afán investigador e de superación.	T3, T8, T13, T15, X2, X6, X11, X21, X22, X24, E12, E14, E15, E18, E110
Desenvolver criterios estéticos propios, sensibilidade, recursos expresivos, creatividade e capacidade de autocritica	T3, T8, T13, T15, X11, X21, X22, X24, X25, E11, E12, E14, E15, E16, E110
Adquirir e aplicar paulatinamente os recursos para o desenvolvemento da improvisación, e desenvolver as aplicacións prácticas dos conceptos e recursos harmónicos, melódicos e rítmicos propostos.	T3, T8, T13, X1, X2, X3, X4, X6, X11, X21, X22, E11, E14, E15, E17, E19
Adquirir unha formación práctica, teórica e metodolóxica que permita o perfeccionamento das capacidades artísticas, musicais e técnicas, para abordar interpretación do repertorio máis representativo da guitarra de jazz.	T3, T8, T13, X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, E11, E12, E14, E15, E17, E18, E19, E110

4. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN		
1º CUADRIMESTRE TEORÍA E PRÁCTICA DA IMPROVISACIÓN V		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
Aspectos estilísticos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - Características estilísticas do estilo Hard Bop. - A actitude musical; a comunicación, a claridade expresiva, os restantes músicos e a audiencia. - A diversidade, o liderazgo, e a experiencia como elementos de transmisión. - Comprensión dos principios da improvisación e a creatividade como elementos que poden ser asimilados e aplicados. 	TODAS
Elementos formais da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - Audición e transcripción de solos. - Técnicas de aplicación da análise e memorización do repertorio; improvisar sen os papeis. - Memorización e desenvolvemento da melodía. - O ritmo Harmónico. Compases fortes e débiles. Tocar e non tocar. 	
Elementos rítmicos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - Tipos de corchea de swing. - Pulso e desplazamento rítmico. - Compases de amalgama. - Pulso armónico. - Aplicación práctica dos contidos do 3º curso. 	

Recursos harmónicos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - A relación melodía/armonía. - Os intervalos; recoñecer, cantar e tocar. - Análisis práctica do standard. - Reducción armónica i enlaces. - Desenvolvemento melódico. - Progresións de acordes sobre os standards e substitucións. 	
TOTAL SESIÓNS:		16
2º CUADRIMESTRE TEORÍA E PRÁCTICA DA IMPROVISACIÓN VI		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
Aspectos estilísticos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - Características estilísticas do estilo Cool e introducción á música modal. - Compresión dos principios da improvisación e a creatividade como elementos que poden ser asimilados e aplicados. - Aplicación práctica dos contidos a temas comúns das diferentes materias do 3º curso. 	TODAS
Elementos formáis da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - A forma. Standard e estruturas comúns. - Audición e transcripción de solos. - Técnicas de aplicación da análise e memorización do repertorio; improvisar sen os papeis. - Memorización e desenvolvemento da melodía. 	
Elementos rítmicos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - Double time, balada, fusión e outras estruturas específicas. - Pulso armónico. - Aplicación práctica dos contidos do 3º curso. 	
Recursos harmónicos da improvisación.	<ul style="list-style-type: none"> - A relación melodía/armonía. - Os intervalos; recoñecer, cantar e tocar. - Análisis práctica do standard. - Reducción armónica i enlaces. - Desenvolvemento melódico. - Introducción os recursos contemporáneos da improvisación. - Progresións de acordes sobre os standards e substitucións. 	
TOTAL SESIÓNS:		16

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA (1º CUADRIMESTRE)			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	Horas presenciais	Horas non presenciais	Total de horas
EXPOSICIÓN MAXISTRAL: Na que se amosan en tempo real os novos contidos, se expón o traballo a desenvolver na practica individual ate a seguinte sesión e se corríxen os posibles erros ou dúbidas na aprendizaxe.	6		6
CLASES PRÁCTICAS: Revisión dos aspectos técnicos, formais, estilísticos ou artísticos no traballo realizado polo alumno/a ao longo da semana, axudando ó alumno/a a ubicar e relacionar os novos contidos cos xa tratados.	9		9
TRABALLO INDIVIDUAL: O alumno/a desenvolve os contidos mediante o traballo marcado, interpretando, analizando, transcribindo e asimilando o material de forma eficiente e motivadora.		134	134
PROBA PRÁCTICO TEÓRICA - AUDICIÓNS: Proba práctica na que o alumno/a executará os traballos, estudos, solos ou aplicará recursos e contidos en tempo real.	1		1
TOTAL HORAS:			150
Observacións: Os diferentes temas e subtemas traballaranse ó longo das sesións, combinando nunha mesma sesión diferentes contidos, polo que o número de sesións indicadas para cada tema é orientativo, sendo a resultante da suma do traballado ó longo de todas as sesións.			

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍA (2º CUADRIMESTRE)			
TIPO DE ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	Horas presenciais	Horas non presenciais	Total de horas
EXPOSICIÓN MAXISTRAL: Na que se amosan en tempo real os novos contidos, se expón o traballo a desenvolver na practica individual ate a seguinte sesión e se corríxen os posibles erros ou dúbidas na aprendizaxe.	6		
CLASES PRÁCTICAS: Revisión dos aspectos técnicos, formais, estilísticos ou artísticos no traballo realizado polo alumno/a ao longo da semana, axudando ó alumno/a a ubicar e relacionar os novos contidos cos xa tratados.	9		5
TRABALLO INDIVIDUAL: O alumno/a desenvolve os contidos mediante o traballo marcado, interpretando, analizando, transcribindo e asimilando o material de forma eficiente e motivadora.		134	103
PROBA PRÁCTICO TEÓRICA - AUDICIÓNS: Proba práctica na que o alumno/a executará os traballos, estudos, solos ou aplicará recursos e contidos en tempo real.	1		
TOTAL HORAS:			108
Observacións: Os diferentes temas e subtemas traballaranse ó longo das sesións, combinando nunha mesma sesión diferentes contidos, polo que o número de sesións indicadas para cada tema é orientativo, sendo a resultante da suma do traballado ó longo de todas as sesións.			

6. AVALIACIÓN			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Dadas as características desta disciplina, a avaliación é continua e integradora. Así, o traballo individual da materia implica un seguimento continuado. Valorarase a actitude, dedicación e atención e participación. Poderase exixir a entrega dun traballo complementario e/ou a realización dunha proba.	-Amosar interese pola disciplina, así como unha correcta actitude na clase, receptiva ás indicacións do profesor. -Amosar capacidade para argumentar e expresar verbalmente o seu punto de vista e a comprensión do material traballado,	T3, T8, T13, X1, X5, X6, X11, X21, X22, E11, E12, E14, E15, E17, E110	30,00%
É fundamental considerar o cumprimento dos obxectivos do curso, mediante a observación da madurez na aprendizaxe dos contidos teóricos e prácticos da materia, neste caso adaptados aos diferentes niveis de referencia dos alumnos. Valorarase as destrezas alcanzadas, o nivel de comprensión, a musicalidade, etc., á vez que a produción creativa. Poderase exixir a entrega dun traballo complementario e/ou a realización dunha proba.	- Realizar correctamente e com soltura actividades e exercicios que versen sobre os contidos reflectidos nesta programación. -Amosar flexibilidade, capacidade de reacción e de integración nos traballos de interpretación, improvisación, composición ou lectura. -Amosar axilidade a hora de resolver exercicios sobre o material proposto -Realizar con soltura a aplicación dos contidos sobre pezas de diferente dificultade, de épocas e estilos diferentes, que permitan avaliar se o alumnado é capaz de sintetizar nun esquema de coñecemento, todos os diferentes aspectos illados que se trataron na aula. -Amosar dominio da mecánica e a técnica aplicada do instrumento para a procura dunha voz creativa propia.	T3, T8, T13, T15, X1, X2, X3, X4, X5, X21, X22, X24, E11, E15, E17, E18, E19, E110	45,00%
Traballos complementarios individuais: Seguimento do estudo e traballo autónomo do alumno, do material aportado polo profesor. Poderase exixir a entrega dun traballo complementario e/ou a realización dunha proba.	-Ser quen de traballar de forma autónoma así como de organizar o traballo individual de forma eficiente. -Ser quen de xestionar adecuadamente a información recibida, analízala e sintetízala.	T3, T8, T13, T15, X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E18, E19, E110	25,00%
6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
Realización dunha proba práctica conforme os temas e contidos do cuadrimestre en cuestión reflexados nesta guía.		T3, T8, T13, T15, X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E18, E19, E110	100,00%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA) - FALTAR A MÁIS DE 3 CLASES, E O INCUMPRIMENTO DOS CRITERIOS DE AVALIACIÓN CONTINUA, QUE SE REFLECTE NO PUNTO 6.1.1			
Realización dunha proba práctica conforme os temas e contidos do cuadrimestre en cuestión reflexados nesta guía. Poderase exixir a entrega dun traballo complementario e/ou a realización dunha proba.		T3, T8, T13, T15, X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E18, E19, E110	100,00%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			

Realización dunha proba práctica conforme os temas e contidos do cuadrimestre en cuestión reflexados nesta guía. Poderase exixir a entrega dun traballo complementario e/ou a realización dunha proba.	Iguais ós do apartado 6.1.2	T3, T8, T13, T15, X1, X2, X3, X4, X5, X6, X11, X21, X22, X24, E11, E12, E14, E15, E17, E18, E19, E110	100,00%
<p style="text-align: center;">Observacións:</p> <p>O profesor poderá aplicar os criterios de avaliación continua se considera que beneficia ós resultados académicos do alumno, prescindindo de outro tipo de ferramentas de avaliación.</p> <p>SISTEMA DE CUALIFICACIÓN:</p> <p>Cualificarase en función da seguinte escala numérica de 0 a 10, con expresión de un decimal, á que poderá engadirse a súa correspondente cualificación cualitativa (Orde do 30 de setembro de 2010, Artigo 13º, apartado 6)</p> <p>0-4,9: Suspenso 5,0-6,9: Aprobado 7,00-8,9: Notable 9,00-10: Sobresaliente</p> <p>A Mención de "Matrícula de Honra" poderá ser outorgada a alumnos ou alumnas que obteñan unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder unha por cada 20 alumnos/as matriculados nunha materia no correspondente curso académico, non sendo que o número de alumnos matriculados sexa inferior a 20, caso en que se poderá conceder unha soa matrícula de honra.</p>			

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS

DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Non presente curso académico non están matriculados alumnos con necesidades educativas especiais nesta disciplina	
<p>Deberanse cumprir as disposicións vixentes no marco do establecido no Real decreto legislativo 1/2013, do 29 de novembro, polo que se aproba o texto refundido da Lei xeral de dereitos das persoas con discapacidade e da súa inclusión social.</p> <p><i>Asimesmo terase en conta a ORDE do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia en que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.</i></p>	Aqueles que estableza a Consellería competente en materia de Educación.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

1.Referencias básicas.

How to improvise Hal Crook Ed. Advance Music
How to comp Hal Crook Ed. Advance Music
Beyond the time and changes Hal Crook Ed. Advance Music
Ready, Aim, Improvise! Hal Crook Ed. Advance Music
Improvisation series R. Ricker Ed. Advance Music
Manual del Músico de Jazz Roberto Somoza Dos Acordes
Advanced Improvisation D. Baker
Volume 1: Improvisational Concepts. Ed. Alfred Publishing Co.
Volume 2: Rhythmic and Melodic Concepts. Ed. Alfred Publishing Co.
The Inside Improvisation series vol. 1, 2, 4 e 6 Jerry Bergonzy Ed. Advance Music

The Chord Scale Theory & Jazz Harmony Nettles & Graf Ed. Advance Music

Jamey Aebersold series J. Aebersold Ed. Jamey Aebersold
Thinking in Jazz Paul F. Berliner Ed. Chicago Studies

2. Referencias complementarias.

The New Real Book 1 Ed. Sher Music Co.

The New Real Book 2 Ed. Sher Music Co.

The New Real Book 3 Ed. Sher Music Co.

The Latin Real Book Ed. Sher Music Co.

Real Jazz Book Ed. Hal Leonard

Jazz Fake Book Ed. Hal Leonard

The Real Book :Sixth Edition Ed. Hal Leonard

The Real Book II Ed. Hal Leonard

The Real Book III Ed. Hal Leonard

Alone Together: na versión de Chet Baker (06:52), Ron Carter & Jim Hall (05:52) ou Sonny Rollins (05:59).

Autumn Leaves: na versión de Cannonball Adderley (11:01), Miles Davis (10:58), Stan Getz (07:24) ou Wynton Kelly (04:29). Baubles bangles and beads: na versión de Gerry Mulligan (05:52), Jim Hall (03:30) ou Miles Davis & Stan Getz (08:18).

Birks Works: na versión de Art Pepper (04:17).

Blue Monk: nas versións de Thelonious Monk (11:20) e (08:29).

Body and Soul: na versión de Coleman Hawkins (03:03).

Everything I Love: na versión de Ray Brown Trio (06:18).

Four: na versión de Miles Davis (07:18), Sonny Rollins (08:26), Stan Getz (07:36) ou Joe Henderson With The Wynton Kelly Trio (12:18).

Have you met miss Jones: na versión de Joe Pass & Red Mitchell (05:38) ou Kenny Garrett (09:19). I Love You: na versión de Art Farmer (07:00, Bill Evans (07:11) ou Freddie Hubbard (09:18).

I'll Remember April: na versión de Bud Powell (02:51), Clifford Brown & Max Roach (09:15), Sonny Rollins (12:06), Stan Getz & Chet Baker (12:24), Jim Hall & Bill Frisell (06:18), Bill Evans (05:59). Just Friends: na versión de Chet Baker (02:44), Grant Green (06:33), Sonny Stitt (06:14), Pat Martino (05:49), Paul Chambers (07:36) ou Joey DeFrancesco (08:00).

Lady Bird: na versión de Chet Baker (04:45) ou Melvin Rhyne (05:02).

My Romance: na versión de Ben Webster (06:42), Bill Evans (07:15), Ray Brown Quartet (05:01), Tal Farlow (06:01) ou Art Blakey & The New Jazz Messengers (06:59). Now is the time: na versión de Charlie Parker (03:16).

Recorda Me: na versión de Joe Henderson (06:02) ou McCoy Tyner (09:46).

Solar: na versión de Miles Davis (04:43), Chet Baker (05:51) ou Bill Evans (08:54).

Stardust: na versión de Charlie Christian (03:08), Lester Young (03:35), Clifford Brown & Max Roach (03:27), John Coltrane (10:41) ou Ron Carter & Jim Hall (07:45)

Take "A" train: na versión de Duke Ellington (04:21) ou Charles Mingus (03:38).

There is no greater love: na versión de Miles Davis (05:21), Sonny Rollins (05:16), Stan Getz (08:36), Kenny Barron (11:41), Paul Chambers (08:17) ou McCoy Tyner (06:20).

There Will Never Be Another You: na versión de Lester Young (03:28), Dexter Gordon (12:23), Chet Baker (02:59), George Benson (10:53) ou

Wynton Kelly (03:05). A night in Tunisia: na versión de Art Blakey & the Jazz Messengers (11:17), Bud Powell (04:16), Charlie Parker (03:01), Clifford Brown (09:48), Dexter Gordon (08:17), Lee Morgan (09:23), Sonny Rollins (09:03) ou Stan Getz (06:12).

All the things you are: na versión de Charlie Parker (02:50), Thelonious Monk (06:40), Sonny Stitt (06:06) ou Sonny Rollins (06:46). Billie's Bounce: na versión de Charlie Parker (03:11), Bud Powell (04:05), Jim Hall (09:06), Wes

Montgomery (04:41), George Benson (06:13), Max Roach 4 (05:37) ou Stan Getz & J.J. Johnson (09:45).

Blues for Alice: na versión de Charlie Parker (02:53) ou Mark Whitfield (04:07).